

Sygn. akt SNO 61/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Roman Sądej (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego w [...] po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 grudnia 2014 r.,

w sprawie **A. Z.**

sędziego Sądu Rejonowego w [...]

w związku z odwołaniem obwinionej

od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 10 września 2014 r.,

- 1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;**
- 2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 10 września 2014 r., po rozpoznaniu sprawy A. Z. – sędziego Sądu Rejonowego obwinionej o to, że 1/ w sposób rażący i oczywisty, naruszając przepis art. 324 § 3 k.p.c., w dniu 12 maja 2011 r. w sprawie o sygn. akt III RC .../10 jako wyrok, a w sprawie III Now .../11

jako postanowienie ogłosiła niepodpisane przez siebie projekty orzeczeń; 2/ w sposób rażący i oczywisty, naruszając przepis art. 72 § 2 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (jednolity tekst: Dz. U. z 2012 r., poz. 788 ze zm.; dalej: k.r.o.) w sprawie o sygn. akt III RC .../09 o ustalenie ojcostwa w dniu 18 lipca 2012 r. odebrała od stron oświadczenia o uznaniu ojcostwa oraz wyrażeniu zgody na uznanie ojcostwa; 3/ w sposób rażący i oczywisty, naruszając przepis art. 324 § 3 k.p.c. w dniu 27 lipca 2012 r. w sprawie III RC .../12 jako wyrok i postanowienie o nadaniu wyrokowi klauzuli wykonalności ogłosiła niepodpisane przez siebie projekty orzeczeń; to jest o przewinienia służbowe określone w art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.- Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.; dalej: u.s.p.), uznał obwinioną za winną popełnienia przewinienia służbowego z art. 107 § 1 u.s.p. opisanego w punkcie 1 i na podstawie art. 108 § 2 tejże ustawy umorzył postępowanie w zakresie wymierzenia kary dyscyplinarnej (pkt I); uznał obwinioną za winną popełnienia przewinienia służbowego z art. 107 § 1 u.s.p. opisanego w punktach 2 oraz 3 i za to na podstawie art. 109 § 1 wymienionej ustawy wymierzył jej karę dyscyplinarną upomnienia (pkt II); kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążył Skarb Państwa.

Zapadły w sprawie wyrok został poprzedzony następującymi ustaleniami faktycznymi: w dniu 12 maja 2011 r. sędzia A. Z. prowadziła rozprawy i posiedzenia ze stażystką K. K. jako protokolantką. W sprawie przeciwko nieletniemu o demoralizację, sygn. akt III Now .../11, sędzia ogłosiła obecnym na sali rozpraw stronom postępowania niepodpisane postanowienie o zastosowaniu wobec nieletniego środka wychowawczego. Tego samego dnia sędzia, rozpoznając sprawę o alimenty o sygn. akt III RC .../10, ogłosiła obecnym na sali rozpraw stronom postępowania wyrok, którego również nie podpisała przed ogłoszeniem. Zarówno w sprawie o sygn. akt III RC .../10, jak i w sprawie o sygn. akt III Now .../11 znajduje się pismo Prezesa Sądu Rejonowego z dnia 3 czerwca 2011 r. adresowane do Kierownika Sekretariatu, zobowiązujące go do dokonania stosownych adnotacji w repertoriach w związku z niepodpisaniem przez sędziego referenta orzeczeń kończących postępowanie. Prezes Sądu Rejonowego pismem z dnia 3 czerwca 2011 r. skierowanym do obwinionej, zwrócił jej uwagę na rażące

błędy proceduralne popełnione w toku rozpoznawania spraw, w tym o braku podpisu pod orzeczeniami kończącymi postępowanie w wyżej wymienionych sprawach. Prezes Sądu Rejonowego powiadomił też Prezesa Sądu Okręgowego w [...] pismem z dnia 3 czerwca 2011 r. o stwierdzonych nieprawidłowościach w pracy sędziego A. Z., w tym o niepodpisaniu orzeczeń kończących postępowanie w powyższych sprawach, zaś pismem z dnia 6 czerwca 2011 r. poinformował, że sędzia A. Z. stawiała się w sądzie i złożyła brakujące podpisy na protokołach i orzeczeniach z sesji z dnia 12 maja 2011 r. , przy czym podpisów takich nie złożyła w sprawie o sygn. akt III Now .../11.

W dniu 18 lipca 2012 r. obwiniona sędzia prowadząc rozprawę w sprawie o sygn. akt III RC .../09 o ustalenie ojcostwa i alimenty, odebrała od pozwanego oświadczenie o uznaniu ojcostwa, zaś od powódki oświadczenie o wyrażeniu zgody na uznanie ojcostwa. Wyciąg z protokołu rozprawy został przesłany do Urzędu Stanu Cywilnego w [...]. Z uwagi na treść przepisu art. 72 § 2 k.r.o., zgodnie z którym uznanie ojcostwa nie może nastąpić, jeżeli toczy się sprawa o ustalenie ojcostwa, Przewodnicząca Wydziału SSR I. S. pismem z dnia 21 lipca 2012 r. zwróciła się do Prokuratora Rejonowego o rozważenie konieczności wystąpienia z powództwem o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa.

W dniu 27 lipca 2012 r. obwiniona sędzia prowadziła rozprawę w sprawie o sygn. akt III RC .../12 o alimenty. Sędzia w obecności powódki ogłosiła jako wyrok zaoczny niepodpisany przez siebie projekt orzeczenia sporządzony przy użyciu komputera. Niepodpisane dokumenty: wyrok, protokół rozprawy oraz postanowienie o nadaniu wyrokowi klauzuli wykonalności zostały dołączone przez protokolanta do akt sprawy. Sędzia podpisała jedynie zarządzenie o doręczeniu powódce wyroku zaocznego z klauzulą wykonalności i pouczeniem o apelacji oraz odpisu postanowienia o nadaniu klauzuli, a pozwanemu - odpisu wyroku zaocznego z pouczeniem o sprzeciwie. O fakcie niepodpisania wyroku i postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności świadczy notatka urzędowa stażystki z 31 lipca 2012 r. i znajdujący się na niej zapisek Przewodniczącej Wydziału SSR I. S. z 10 sierpnia 2012 r. o uchyleniu zarządzeń o doręczeniu powódce wyroku z klauzulą wykonalności i odpisu postanowienia o nadaniu klauzuli, a pozwanemu wyroku z pouczeniem o sprzeciwie.

Obwiniona zarówno w postępowaniu przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego jak i przed Sądem Apelacyjnym – Sądem Dyscyplinarnym nie przyznała się do popełnienia zarzucanych jej przewinień związanych z niepodpisaniem orzeczeń kończących postępowanie. Zwróciła uwagę na praktykę stosowaną w Wydziale, polegającą na przedkładaniu sędziemu drugiego egzemplarza orzeczeń w przypadku błędów literowych zauważonych przez protokolanta przy wykańczaniu sesji. Według przypuszczeń obwinionej, orzeczenia, o których mowa w zarzucie 1 i 3, były przez nią podpisane, lecz zostały usunięte z akt przez pracowników sekretariatu. Odnośnie do zarzucanego jej przewinienia związanego z odebraniem oświadczenia o uznaniu dziecka w toku procesu o ustalenie ojcostwa, przyznała że dokonała tego w oparciu o nieobowiązujący przepis, tłumacząc zaistniały błąd przemęczeniem.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny zważył, że wymóg podpisania sentencji orzeczenia przed jego ogłoszeniem należy do „kanonów sądownictwa”, a jego niedopełnienie stanowi naruszenie art. 324 § 1 k.p.c. Skutki obrazy przez obwinioną przepisu prawa w tym zakresie są rażące, ponieważ naraziła na szwank istotne interesy stron oraz spowodowała zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości. Ogłaszanie niepodpisanych wyroków i postanowień naruszyło bowiem gwarancje rzetelnego postępowania sądowego i godziło w powagę sądu. Spowodowało też to, że w sprawie o sygn. akt III RC .../12 zaistniał stan sprawy w toku i konieczne było zastosowanie przepisu art. 316 § 2 k.p.c., tj. otwarcie rozprawy, a następnie wyznaczenie nowego terminu. Tym samym doszło do opóźnienia w rozpoznaniu sprawy, co naraziło na szwank istotny interes stron i godziło w powagę sądu wobec potrzeby wyjaśnienia stronom konieczności dalszego prowadzenia postępowania w tej sprawie. Nie można zatem uznać, aby opisane przewinienia charakteryzowały się znikomą społeczną szkodliwością czynu.

Odnośnie drugiego zarzucanego obwinionej naruszenia prawa, Sąd Dyscyplinarny stwierdził, że odebranie od pozwanego w sprawie o ustalenie ojcostwa oświadczenia o uznaniu ojcostwa dziecka i od powódki oświadczenia o wyrażeniu zgody na to nastąpiło wbrew treści przepisu art. 72 § 2 k.r.o., który obowiązywał już od dnia 13 czerwca 2009 r. Obwiniona dopuściła się tym samym takiego naruszenia przepisu, które można określić mianem oczywistej i rażącej

obrazy prawa. Wprawdzie zarzucana obraza polega na naruszeniu przepisu prawa materialnego, a powszechnie przyjmuje się, że o oczywistej i rażącej obrazie przepisów prawa jako postaci przewinienia dyscyplinarnego można w zasadzie mówić wyłącznie w odniesieniu do przepisów prawa procesowego, niewiązanych się bezpośrednio z samym orzekaniem, jednakże zdaniem Sądu Dyscyplinarnego, zakwalifikowanie jako owego przewinienia faktu zastosowania przez obwinioną przepisu prawa materialnego o treści nieobowiązującej od 13 czerwca 2009 r. nie kłóci się z zasadą niezawisłości sędziowskiej. Przewinienie to jest bowiem oczywiste i rażące. Zastosowanie nieobowiązującego przepisu spowodowało naruszenie porządku prawnego związanego z aktami stanu cywilnego, destabilizację sytuacji stron i potrzebę wystąpienia przez Prokuratora z powództwem o uznanie za bezskuteczne odebranego oświadczenia o uznaniu dziecka. Takim zachowaniem obwiniona naraziła na szkodę interesy stron i realizację ich praw oraz godziła w dobro wymiaru sprawiedliwości. Również i w tym przypadku nie można przyjąć, aby zarzucane obwinionej przewinienie oznaczało się znikomą społeczną szkodliwością czynu.

Sąd Dyscyplinarny uznał obwinioną za winną popełnienia przewinienia służbowego opisanego w pkt 1, z tym iż z uwagi na fakt, że przed upływem 3 lat od chwili popełnienia czynu z dnia 12 maja 2011 r. sprawa nie została prawomocnie zakończona, kierując się treścią przepisu art. 108 § 2 zdanie drugie u.s.p. w związku z art. 108 § 1 u.s.p., umorzył postępowanie w zakresie wymierzenia kary dyscyplinarnej. Odnośnie przewinień służbowych opisanych w pkt 2 i 3, mając na względzie zwartość czasową przypisanych obwinionej zachowań z dnia 18 lipca 2012 r. i z dnia 27 lipca 2012 r., Sąd Dyscyplinarny przyjął, że stanowią one jedno przewinienie służbowe polegające na oczywistej i rażącej obrazie prawa, która nastąpiła przy rozpoznawaniu spraw w krótkim przedziale czasowym, po powrocie obwinionej z rocznego zwolnienia lekarskiego. Sąd Dyscyplinarny uznając obwinioną za winną przypisanego przewinienia służbowego wymierzył jej na mocy art. 109 § 1 ust. 1 u.s.p. karę dyscyplinarną upomnienia.

Od powyższego wyroku obwiniona złożyła odwołanie, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na przyjęciu, że dopuściła się przewinienia służbowego z art. 107 § 1 u.s.p. i wniosła o

zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie jej lub umorzenie postępowania z uwagi na znikomą społeczną szkodliwość zarzucanych jej czynów.

W uzasadnieniu odwołania wyraziła pogląd, że zarówno w odniesieniu do sprawy o sygn. akt III RC .../09, jak i sprawy o sygn. akt III RC .../12, opisane zdarzenia miały miejsce po powrocie obwinionej z rocznego zwolnienia lekarskiego. Ilość i „jakość” wyznaczonych jej sesji była karą za roczną nieobecność w pracy. Nie przecząc temu, że przyjęła oświadczenie o uznaniu dziecka w sprawie o ustalenie ojcostwa, wyjaśniła, iż zastosowanie przez nią nieobowiązującego przepisu było efektem przeciążenia obowiązkami, a swoim postępowaniem nie doprowadziła do żadnych poważnych konsekwencji, zwłaszcza że obecnie uznanie dziecka jest dopuszczalne. Natomiast w odniesieniu do sprawy o sygn. akt III RC .../12 obwiniona nadal pozostaje w przekonaniu, że ogłosiła podpisany wyrok. Z zeznań protokolantek i kierowniczkę sekretariatu wynika, iż błędy literowe w wyrokach poprawiane były przez sekretariat przy wykańczaniu sesji, a orzeczenie w poprawionej formie przedkładano do podpisu także innym sędziom, którym jednak nikt nie czyni zarzutu z tego tytułu. W ocenie odwołującej się, błędy, które są przedmiotem niniejszego postępowania, nie powinny zostać zakwalifikowane jako rażące naruszenie przepisów prawa, a to z uwagi na świadome przyczynienie się kierownictwa Sądu do ich powstania.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Analizę prawidłowości zaskarżonego wyroku rozpocząć wypada od przypomnienia, że statuujący odpowiedzialność dyscyplinarną sędziów za przewinienia dyscyplinarne przepis art. 107 §1 u.s.p. nie definiuje pojęcia przewinienia dyscyplinarnego, jedynie przykładowo wskazując, iż stanowi je oczywista i rażąca obraza przepisów prawa oraz uchybienie godności urzędu. Według komentatorów (por. T. Ereciński, J. Gudowski, J. Iwulski, Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz,

Warszawa, 2009, s. 438), czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne musi być bezprawny (naruszający określone obowiązki sędziego wynikające z powszechnie obowiązujących norm prawa lub Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów) oraz zawiniony, co wynika z istoty postępowania dyscyplinarnego jako odpowiedzialności typu karnego i samej nazwy czynu (przewinienie, czyli zachowanie zawinione). I chociaż od strony podmiotowej do przypisania sędziemu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego wystarczający jest każdy rodzaj winy, także wina nieumyślna (por. wyroki Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 4 września 2003 r., SNO 51/03, LEX nr 470251; z dnia 16 maja 2006 r., SNO 19/06, OSNSD 2006, poz. 35 oraz z dnia 12 stycznia 2011 r., SNO 53/10, OSNSD 2011, poz. 8), odpowiedzialność dyscyplinarna sędziego jest w pełni zindywidualizowana.

W przypadku pierwszej z wymienionych w art. 107 § 1 u.s.p. postaci przewinienia dyscyplinarnego, jaką jest obraza przez sędziego przepisów prawa, ustawodawca zastrzegł jedynie, że obrazę tę muszą charakteryzować dwie cechy - oczywistość i rażący charakter. Obraza przepisów prawa jest zaś oczywista, gdy błąd sędziego jest łatwy do stwierdzenia, popełniony został w odniesieniu do określonego przepisu, mimo że znaczenie tego przepisu nie powinno nasuwać wątpliwości nawet u osoby o przeciętnych kwalifikacjach prawniczych, a jego zastosowanie nie wymaga głębszej analizy. Natomiast rażący charakter tejże obrazy należy odnosić do jej skutków ocenianych na tle konkretnych okoliczności, gdy popełniony błąd narusza istotne interesy stron bądź innych osób biorących udział w postępowaniu lub powoduje zagrożenia dla dobra wymiaru sprawiedliwości (wyrok Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 27 czerwca 2002 r., SNO 18/02, OSNSD 2002 z. I – II, poz. 9). Wprawdzie art. 107 § 1 u.s.p. nie określa, jakich przepisów powinna dotyczyć tak rozumiana obraza, jednakże w doktrynie i judykaturze przyjmuje się, że chodzi wyłącznie o sferę stosowania prawa w postępowaniach sądowych, nie zaś o naruszenia prawa przez sędziego jako osoby prywatnej (por. T. Erecinski, J. Gudowski, J. Iwulski, Prawo o ustroju sądów powszechnych (...), s.456 oraz wyrok Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 15 września 2004 r., SNO 33/04, LEX nr 472142).

Skoro przewinieniem dyscyplinarnym jest obraza przepisów prawa, do jakiej doszło w ramach postępowania sądowego, nasuwa się pytanie, jakie konkretnie przepisy stosowane przez sędziego w trakcie rozpoznawania i rozstrzygania sprawy mogą być przedmiotem owej obrazy. Odpowiedź na to pytanie dotyka samej istoty odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów. Wykładnia art. 107 § 1 u.s.p. oraz zawartego w nim pojęcia oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa powinna być dokonywana w zgodzie z Konstytucją RP, a więc bez naruszenia między innymi jej art. 178 ust. 1, stanowiącego, że sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. W ustanowionej powołaną normą konstytucyjną zasadzie niezawisłości sędziowskiej nie chodzi przy tym o „niezawisłość” sędziego od przepisów prawa, ale o uwzględnienie tego, że sprawowanie urzędu sędziowskiego z natury rzeczy polega na wykładni i stosowaniu prawa. Istotą sprawowania urzędu sędziego jest wydawanie rozstrzygnięć, które powinny być podejmowane w warunkach niezawisłości w sposób bezstronny, na podstawie obowiązujących ustaw, „głosu sumienia” sędziego oraz jego swobody w zakresie oceny faktów i przepisów prawa. Wiążąca się nierozzerwalnie z konstytucyjną zasadą niezawisłości sędziowskiej zasada jurysdykcyjnej samodzielności sądu zakłada zatem zarówno samodzielność sądu w ustalaniu faktów sprawy, jak i samodzielność w wykładni prawa, oraz samodzielność w rozstrzyganiu na podstawie ustalonych faktów i dokonanej wykładni (por. J. Wróblewski, *Sądowe stosowanie prawa*, Warszawa 1972, s. 109 i nast.). Samodzielność jurysdykcyjna sądu ma na celu z jednej strony zapewnienie sędziemu określonej swobody decyzyjnej, a z drugiej - poczucia pełnej odpowiedzialności za wydane orzeczenie (por. T. Gardocka, *Prejudycjalność w polskim procesie karnym*, Warszawa 1987, s. 13). Sfera niezawisłości sędziowskiej obejmuje proces orzekania (jurysdykcji) oraz czynności bezpośrednio związane z zarządzaniem procesem orzekania. Sędzia, który przy wydawaniu wyroku byłby skrępowany zagrożeniem odpowiedzialnością dyscyplinarną w razie popełnienia błędu, zwłaszcza przy uwzględnieniu niedookreślonych przesłanek przewinienia dyscyplinarnego (oczywista i rażąca obraza przepisów), nie mógłby być niezawisły. W judykaturze Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego przyjmuje się zatem, że z reguły uznanie tej formy przewinienia dyscyplinarnego w odniesieniu do wykładni i

zastosowania prawa materialnego w procesie podejmowania rozstrzygnięcia klóciłoby się z zasadą niezawisłości sędziowskiej. Przewinienie dyscyplinarne w omawianej postaci może w zasadzie dotyczyć tylko wykładni i stosowania przepisów procesowych, niewiązanych się bezpośrednio z samym orzekaniem. Te przepisy nakładają bowiem na sędziów szczegółowe obowiązki, które muszą być przestrzegane w postępowaniu ze względu na potrzebę zapewnienia jego sprawnego przebiegu (por. wyroki Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z dnia 29 października 2003 r., SNO 48/03, OSNSD z. II, poz. 60; z dnia 26 kwietnia 2005 r., SNO 18/05, OSNSD 2005, poz. 8; z dnia 22 lutego 2007 r., SNO 6/07, OSNSD 2007, poz. 6; z dnia 13 września 2011 r., SNO 34/11, OSNSD 2011, poz. 43; oraz z dnia 15 listopada 2012 r., SNO 46/12, OSNSD 2012, poz. 42). Jedynie zupełnie wyjątkowo przypadki obrazy prawa materialnego mogą zostać zakwalifikowane jako przewinienie dyscyplinarne (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 29 października 2003 r., SNO 48/03, LEX nr 471879).

Odnosząc powyższe rozważania do zarzucanego obwinionej przewinienia dyscyplinarnego, polegającego na tym, że w dniu 19 lipca 2012 r. prowadząc rozprawę w sprawie o sygn. akt III RC .../09 o ustalenie ojcostwa i alimenty, odebrała od pozwanego oświadczenia o uznaniu ojcostwa dziecka, zaś od powódki oświadczenia o wyrażeniu zgody na uznanie ojcostwa, wypada przypomnieć, iż z dniem 13 czerwca 2009 r. weszła w życie nowelizacja, dokonana ustawą z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 220, poz.1431), w wyniku której dodano do art. 72 k.r.o. § 2 stanowiący, iż uznanie ojcostwa nie może nastąpić, jeżeli toczy się sprawa o ustalenie ojcostwa. Przepis ten obowiązuje w niezmienionym brzmieniu do dzisiaj. Wbrew sugestiom odwołującej się, powołany przepis – mimo że zamieszczony w akcie z zakresu prawa materialnego, jakim jest prawo rodzinne i opiekuńcze – ma charakter proceduralny. Adresowany jest do sądu prowadzącego sprawę o ustalenie ojcostwa, zakazując temu sądowi, w czasie trwania tego rodzaju procesu, odbierania od domniemanego ojca oświadczenia o uznaniu dziecka. Uznanie przez sądem ojcostwa dziecka jest wszak czynnością procesową, chociaż rodzi skutki materialnoprawne. Przyjmując proceduralny charakter naruszonego przez

obwinioną przepisu, należy odmówić słuszności tezie o niedopuszczalności zakwalifikowania tego zawinionego (bo będącego wynikiem niedochowania należytej staranności w monitorowaniu zmian w obowiązującym prawie stanowiącym podstawę orzekania) naruszenia jako przewinienia dyscyplinarnego. Wobec jednoznacznej treści przepisu, jego obraza przez obwinioną jawi się jako oczywista i zarazem – zważywszy na konsekwencje zaistniałego uchybienia – rażąca. Odnotowanie niedopuszczalnego oświadczenia o uznaniu ojcostwa dziecka w aktach stanu cywilnego stworzyło bowiem poczucie niepewności co do sytuacji prawnej stron, skłaniając Przewodniczącą Wydziału Rodzinnego i Opiekuńczego Sądu Rejonowego do wystąpienia do Prokuratora Rejonowego o rozważenie konieczności wytoczenia powództwa o ustalenie bezskuteczności powyższego oświadczenia. Jednocześnie sytuacja taka podważa zaufanie obywateli do wymiaru sprawiedliwości, narażając na szwank jego dobre imię.

Przechodząc do oceny pozostałych przypisywanych obwinionej przewinień dyscyplinarnych, tj. ogłaszania niepodpisanych orzeczeń, wypada zauważyć, że fakt dopuszczenia się przez obwinioną tychże przewinień został ustalony przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny na podstawie obszernego materiału dowodowego w postaci dokumentów oraz zeznań świadków. Odwołująca się nie podniosła zaś żadnego konkretnego zarzutu odnośnie do sposobu prowadzenia przez Sąd postępowania dowodowego, oceny zgromadzonego materiału oraz dokonanych w oparciu o ten materiał ustaleń. Ustaleniom tym przeciwstawia jedynie własną wersję zdarzeń, sugerując usunięcie przez pracowników sekretariatu z akt spraw podpisanych przez obwinioną orzeczeń i zastąpienia ich niepodpisanymi kopiami. W toku całego postępowania oraz w samym odwołaniu obwiniona nie wskazuje jednak jakichkolwiek dowodów mogących potwierdzić słuszność przyjętej przez nią linii obrony.

Dokonując merytorycznej analizy zarzucanych obwinionej naruszeń przepisów prawa należy zauważyć, że wynikający z art. 324 § 3 k.p.c. (stosowanego wprost do wyroków i postanowień co do istoty sprawy zapadłych w sprawach cywilnych oraz odpowiednio: z mocy odesłania z art. 20 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich – jednolity tekst: Dz. U. z 2014 r., poz. 382 -

do postanowienia o zastosowaniu wobec nieletniego środka wychowawczego i z mocy odesłania z art. 13 § 2 k.p.c. do postanowienia o nadaniu wyrokowi klauzuli wykonalności) obowiązek podpisania orzeczenia przez skład orzekający jest jednoznaczny. Nie budzi również wątpliwości, że podpisanie powinno nastąpić przed odczytaniem wyroku lub postanowienia. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 26 września 2000 r. (III CZP 29/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 25), brak podpisu sędziego odejmuje „wyrokowi” jego moc jurysdykcyjną, poddaje w wątpliwość czy wręcz podważa wiarygodność orzeczenia, samo zaś rozstrzygnięcie w sposób definitywny odrywa się od sędziego, nawet jeżeli jego osoba została w komparycji jednoznacznie określona. Należy też mieć na względzie, że brak podpisu pod sentencją nie podlega uzupełnieniu, jest więc stanem trwałym, w związku z czym w aktach sprawy na stałe pozostaje dokument pozbawiony podpisu, który nie tylko łatwo sfałszować (zamienić, przerobić), ale także w każdej chwili zakwestionować z punktu widzenia autentyczności i rzetelności. W tej sytuacji nie wymaga głębszych eksplikacji teza, że „wyrok” bez podpisu sędziego godzi w powagę władzy sądowniczej i wymiaru sprawiedliwości, a doniosłość dotyczącej go wady formalnej oraz zakres wyływających z niej skutków nie pozwalają uznać wyroku za istniejący w sensie prawnoprocesowym. Podobny pogląd został wypowiedziany w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2002 r. (III CZP 12/02, OSNC 2003 nr 2, poz. 17) w odniesieniu do postanowienia co do istoty, w sprawie rozpoznawanej na posiedzeniu niejawnym w postępowaniu nieprocesowym, którego sentencja nie została podpisana przez skład sądu. Postanowienie to musi być więc uznane za nieistniejące w znaczeniu prawnoprocesowym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2003 r., III CZP 10/03, LEX nr 583956). Z kolei w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r. (III CZP 84/02, OSNC 2003 nr 10, poz. 140), analogiczny pogląd sformułowano co do postanowienia rozstrzygającego zagadnienie proceduralne na posiedzeniu niejawnym, którego sentencja nie została podpisana przez skład sądu.

Naruszenie przez obwinioną w sprawach sygn. akt III RC .../10, III Now .../11 i III RC .../12 przepisu art. 324 § 3 k.p.c. jest zatem oczywiste i rażące. Należy zgodzić się z Sądem Apelacyjnym – Sądem Dyscyplinarnym, iż ogłaszanie

niepodpisanych orzeczeń narusza gwarancje rzetelnego postępowania sądowego i godzi w powagę sądu. W szczególności dotyczy to sprawy o sygn. akt III RC .../12, w której zaistniał stan sprawy w toku i konieczne było zastosowanie przepisu art. 316 § 2 k.p.c., tj. otwarcie rozprawy, a następnie wyznaczenie nowego terminu, co z kolei implikowało opóźnienie w ostatecznym rozpoznaniu sprawy i potrzebę wyjaśnienia stronom, dlaczego sprawa, w której ogłoszono już wyrok, trwa nadal. Jeszcze większe szkody dla stron i wymiaru sprawiedliwości spowodowałoby wykonanie zarządzenia sędziego o doręczeniu powódce niepodpisanego (a więc nieistniejącego) wyroku z klauzula wykonalności i wszczęcie na tej postawie postępowania egzekucyjnego.

Resumując, należy podzielić rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w kwestii uznania obwinionej za winną popełnienia zarzucanych jej przewinień służbowych z art. 107 § 1 u.s.p. Rangi stwierdzonych naruszeń przepisów prawa nie pomniejszają podnoszone w odwołaniu okoliczności, jak roczna przerwa w pracy orzeczniczej obwinionej oraz duże obciążenie ilością wyznaczonych spraw po powrocie z urlopu dla poratowania zdrowia. Okoliczności te zostały natomiast uwzględnione przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny przy wymiarze kary za czyny nieobjęte przedawnieniem z art. 108 § 2 u.s.p. Upomnienie jest bowiem najłagodniejszą z kar dyscyplinarnych wymienionych w art. 109 § 1 u.s.p. W orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego przyjmuje się, że kara ta powinna być stosowana tylko w przypadkach bardzo drobnych przewinień dyscyplinarnych, jeżeli już samo prowadzenie postępowania dyscyplinarnego odniosło oczekiwany skutek, polegający na przestrzeganiu przez obwinionego sędziego dyscypliny procesowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 13 marca 2008 r., SNO 12/08, OSNSD 2008, poz. 37, oraz z 10 grudnia 2003 r., SNO 49/03, OSNSD 2003, Nr 2, poz. 88). Biorąc pod uwagę powyższe, niezasadna jest argumentacja obwinionej, że orzeczona wobec niej kara jest rażąco surowa. Tym bardziej, iż z treści odwołania wynika, że obwiniona nadal bagatelizuje naruszenia przepisów, jakich dopuściła się w swojej pracy sędziowskiej.

Nie podzielając zarzutów i wniosków odwołania, Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji wyroku.

